

HENSTILLINGER

KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 27. oktober 2011

om digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring

(2011/711/EU)

EUROPA-KOMMISSIONEN —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den digitale dagsorden for Europa søger at optimere udbyttet af informationsteknologi for økonomisk vækst, jobskabelse samt livskvalitet for EU's borgere som led i Europa 2020-strategien. Digitalisering og opbevaring af Europas kulturarv, som omfatter trykte materialer (bøger, tidsskrifter og aviser), fotografier, museumsgenstande, arkivdokumenter, lyd og audiovisuelt materiale, monumenter og arkæologiske fund (i det følgende benævnt »kulturelt materiale«) er et af nøglepunkterne på den digitale dagsorden.
- (2) EU's strategi for digitalisering og opbevaring bygger på det arbejde, der er udført gennem de seneste år under initiativet vedrørende digitale biblioteker. Den europæiske indsats på området, herunder udviklingen af Europeana, Europas digitale bibliotek, arkiv og museum, blev støttet af Europa-Parlamentet og Rådet senest i Parlamentets beslutning af 5. maj 2010 samt Rådets konklusioner af 10. maj 2010. Arbejdsplanen for kultur 2011-2014, som blev fastlagt af Rådet på dets møde den 18. og 19. november 2010, understreger behovet for en koordineret indsats inden for digitalisering.
- (3) Den 28. august 2006 fremsatte Kommissionen en henstilling til medlemsstaterne for ved hjælp af internettet at optimere den europæiske kulturarvs økonomiske og kulturelle potentiale. Medlemsstaternes rapporter om implementeringen af henstillingen fra 2008 og 2010 viser, at der er sket fremgang. Fremgangen er dog ikke ensartet i medlemsstaterne, og den er desuden ulige fordelt på henstillingens punkter.
- (4) Konteksten for digitaliseringsindsatsen og samarbejdet har desuden ændret sig markant de seneste år. Nye elementer omfatter lanceringen af Europeana, det europæiske digitale bibliotek, i november 2008, publiceringen af vismandsudvalgets rapport om at gøre Europas kulturarv tilgængelig online af 10. januar 2011 samt Kommissionens portal for et direktiv om forældreløse værker af 24. maj 2011.
- (5) Ydermere bør medlemsstaterne anbefales at træffe en række opdaterede foranstaltninger inden for digitalisering og onlineadgang til kulturarv og opbevaring. I denne kontekst bør der opfordres til udvikling af digitaliseret materiale fra biblioteker, arkiver og museer for at sikre, at Europa fastholder sin stilling som førende international spiller inden for kultur og kreativt indhold og udnytter sin rigdom af kulturelt materiale på bedste vis. Som det understreges af »Vismandsudvalget for at gøre Europas kulturarv tilgængelig online«, er det nødvendigt, at Europa handler nu for at høste frugterne af digitalisering og digital opbevaring. Hvis medlemsstaterne ikke optrapper deres investeringer på dette område, er der en risiko for, at de økonomiske og kulturelle fordele ved den digitale overgang vil vise sig på andre kontinenter og ikke i Europa.
- (6) Onlineadgangen vil gøre det muligt for borgerne i hele Europa at få adgang til materialet og bruge det til fritids-, studie- eller arbejdsformål. Det vil give Europas forskelligartede og flersprogede arv en tydelig profil på internettet, og digitaliseringen af deres aktiver vil hjælpe Europas kulturinstitutioner med fortsat at udføre deres mission om at give adgang til og opbevare vores arv i et digitalt miljø.
- (7) Det digitaliserede materiale kan desuden genbruges — både kommercielt og ikke-kommercielt — til f.eks. udvikling af uddannelsesmateriale, dokumentarer, turistapplikationer, spil, animationer og designværktøjer, forudsat at dette gøres under fuld overholdelse af bestemmelserne om ophavsret og beslægtede rettigheder. Dette vil også give et væsentligt input til de kreative brancher, som udgør 3,3 % af EU's BNP og 3 % af beskæftigelsen. Disse brancher står over for en digital omstilling, der

dramatisk ændrer de traditionelle modeller, omdanner værdikæder og kræver nye forretningsmodeller. Digitalisering og bredere adgang til kulturelle ressourcer er en væsentlig forudsætning for videreudvikling af Europas kulturelle og kreative kapaciteter samt for at fremme en stærk europæisk industri på dette område.

- (8) Digitalisering er en vigtig metode til at sikre en bredere adgang til og udnyttelse af kulturelt materiale. En fælles indsats fra medlemsstaterne for at digitalisere deres kulturarv ville skabe en større sammenhæng ved udvælgelsen af materiale, og dobbeltarbejde kunne undgås. Det ville også skabe et mere sikkert investeringsklima for virksomheder, som investerer i digitaliseringsteknologier. Oversigter over aktuelle og planlagte digitaliseringsprojekter og kvantitative mål for digitalisering ville hjælpe med at nå disse mål.
- (9) Omkostningerne ved at digitalisere hele den europæiske kulturarv er høje og kan ikke dækkes af offentlige midler alene. Der bør opmuntres til yderligere sponsorater i forbindelse med digitalisering fra den private sektor og partnerskaber mellem det offentlige og det private, som inddrager private enheder i digitaliseringsindsatsen. For at disse partnerskaber bliver retfærdige og afbalancerede, bør de overholde en række nøgleprincipper. Det er især nødvendigt at sætte tidsrammer for den foretrukne anvendelse af det digitaliserede materiale. Vismandsudvalget for at få Europas kulturarv online anførte, at tidsrammen for fortrinsret til at anvende materiale, der er blevet digitaliseret i forbindelse med partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor, ikke må være længere end syv år.
- (10) EU's strukturfonde kan anvendes og bliver anvendt til samfinansiering af digitaliseringsaktiviteter som en del af projekter, der har indflydelse på den regionale økonomi. Denne anvendelsesform kunne dog være mere bred og systematisk. Massedigitaliseringsprocesser kan blive mere effektive på grund af deres størrelse. Derfor bør der opfordres til effektiv anvendelse af digitaliseringskapacitet samt deling af digitaliseringsudstyr mellem kulturelle institutioner og lande, hvor dette er muligt.
- (11) Det er kun en del af det materiale, som biblioteker, arkiver og museer ligger inde med, som er offentligt, dvs. ikke eller ikke længere omfattet af intellektuel ejendomsret, mens resten er omfattet af intellektuel ejendomsret. Eftersom intellektuel ejendomsret er et nøgleværktøj til at stimulere kreativitet, bør Europas kulturelle materiale digitaliseres, gøres tilgængeligt og opbevares under fuld overholdelse af bestemmelserne om ophavsret og beslægtede rettigheder.
- (12) Den 24. maj 2011 fremkom Kommissionen med et forslag til et direktiv om forældreløse værker. For at opnå den fulde effekt bør direktivet vedtages hurtigt og implementeres for at sikre en samordnet strategi om forældreløse værker i hele EU. Hvad angår massedigitalisering af værker, der ikke kan handles, kan der være behov for frivillig udvikling af formålstjenlig lovgivning om licensaftaler foretaget af interessenter i medlemsstaterne, hvor der tages højde for nødvendigheden af at sikre en effekt på tværs af grænserne. I denne sammenhæng bør fremgangsmåden i interessentdialogen, som blev støttet af Kommissionen, om bøger og fagtidskrifter, der ikke handles, og som resulterede i et aftalememorandum underskrevet i Bruxelles den 20. september 2011, ses som en model for videre dialog til fremme af aftaler om digitalisering af så meget materiale, der ikke handles, som det er muligt. Databaser over eksisterende rettigheder, som er sammenkoblet på EU-plan, kan nedbringe transaktionsomkostningerne for clearing af brugsrettigheder. Der bør derfor opmuntres til indførelse af sådanne ordninger i tæt samarbejde med interesseparterne.
- (13) For at sikre bredere adgang til og udnyttelse af offentligt indhold, der ikke er ophavsretligt beskyttet, er det nødvendigt, at sådant indhold forbliver offentligt, når det først er digitaliseret. Anvendelse af forstyrrende vandmærker eller andre visuelle sikkerhedsforanstaltninger på kopier af offentligt materiale for at signalere ejerskab og oprindelse bør undgås.
- (14) Europeana, Europas digitale bibliotek, arkiv og museum, blev lanceret den 20. november 2008. Den videre udvikling af Europeana-plattformen afhænger i høj grad af, hvordan medlemsstaterne og deres kulturelle institutioner lægger indhold ind, og hvordan det gøres tilgængeligt for borgerne. Der bør opfordres til at anvende foranstaltninger til opnåelse af denne effekt.
- (15) For øjeblikket giver Europeana direkte adgang til mere end 19 millioner digitaliserede objekter. Kun 2 % af disse objekter udgør lyd eller audiovisuelt materiale. Ved at øge mængden af indhold, der er tilgængeligt via Europeana, herunder kategorier, der er underrepræsenteret, vil siden blive mere interessant for brugerne, og dette bør derfor anbefales. Det generelle mål om 30 millioner objekter senest i 2015 er i overensstemmelse med Europeanas strategiplan, og det udgør et springbræt til at få hele den europæiske kulturarv digitaliseret senest i 2025. Tilgængeligheden af samtlige offentlige mesterværker (nøgleobjekter og -værker inden for

kultur og historie udvalgt af medlemsstaterne) i Europeana vil berige sitets indhold i overensstemmelse med brugernes ønsker. Bestemmelser i medlemsstaterne, der sikrer, at alt materiale, som digitaliseres med offentlig støtte, er tilgængeligt via Europeana, ville sætte skub i platformens udvikling og skabe klare rammer for kulturinstitutionernes bidrag til indholdet, og sådanne bestemmelser bør derfor anbefales.

(16) Digitalt materiale skal styres og vedligeholdes, ellers kan filerne blive ulæselige, hvis det hardware og software, der anvendes til lagring, bliver forældet, materiale kan gå tabt, når lagermedier nedbrydes over tid, og lagermedierne kan blive overvældet af den blotte mængde af nyt og skiftende materiale. På trods af den fremgang, der er sket i hele Europa inden for opbevaring af digitaliseret materiale, findes der i adskillige medlemsstater ingen klare og udtømmende politikker om opbevaring af digitalt materiale. Denne mangel udgør en trussel mod digitaliseret materiales overlevelseshancer og kan også medføre, at materiale, der produceres i digitalt format, »digitaliseret originalmateriale«, går tabt. Udviklingen af effektive metoder til digital udvikling har vidtrækkende konsekvenser, der rækker ud over de kulturelle institutioner. Spørgsmål vedrørende digital opbevaring er relevante for enhver privat og offentlig organisation, der er forpligtet til eller ønsker at opbevare digitalt materiale.

(17) Digital opbevaring udgør en økonomisk, organisatorisk og teknisk udfordring og kræver sommetider en opdatering af de lovgivningsmæssige bestemmelser. En række medlemsstater har indført eller overvejer at indføre retlige krav, som pålægger producenter af digitalt materiale at overgive én eller flere kopier af deres materiale til et udpeget opbevaringsorgan. Effektive bestemmelser og praksis for pligtdeponering vil minimere den administrative byrde for både indholdsindehavere og opbevaringsinstitutioner og bør derfor anbefales. Der er behov for et effektivt samarbejde mellem medlemsstaterne for at undgå vidt forskellige regler for opbevaringen af digitalt materiale, og der bør opmuntres til et sådant samarbejde. Web-harvesting er en ny teknik til at indsamle materiale fra internettet med henblik på opbevaring. Udpegede institutioner indsamler aktivt materiale i stedet for at vente på at modtage det og mindsker derved den administrative byrde for producenter af digitalt materiale, og derfor bør der fastsættes bestemmelser for det i national lovgivning.

(18) For så vidt angår spillefilm, supplerer nærværende henstilling Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 16. november 2005 om filmarv og konkurrenceevne for relaterede industrielle aktiviteter⁽¹⁾ på en række områder —

HENSTILLER TIL MEDLEMSLANDENE:

Digitalisering: organisation og finansiering

- 1) at de videreudvikler deres planlægning og overvågning af digitalisering af bøger, tidsskrifter, aviser, billeder, museumsgenstande, arkivdokumenter, lyd og audiovisuelt materiale, monumenter og arkæologiske fund (i det følgende benævnt »kulturelt materiale«) ved at
 - a) sætter klare kvantitative mål for digitalisering af kulturelt materiale i overensstemmelse med de generelle mål nævnt under punkt 7, med angivelse af den forventede forøgelse af digitaliseret materiale, som kunne udgøre en del af Europeana, samt de af offentlige myndigheder tildelte budgetmidler
 - b) udformer oversigter over digitaliseret kulturelt materiale samt bidrage til den samlede indsats inden for etablering af en samlet oversigt på europæisk plan med sammenlignelige tal
- 2) at de opfordrer til partnerskaber mellem kulturinstitutionerne og den private sektor for at skabe nye finansieringsformer for digitalisering af kulturelt materiale samt for at stimulere innovative anvendelsesmåder for materialet, mens det sikres, at disse partnerskaber er retfærdige og afbalancerede og i overensstemmelse med betingelserne i bilaget
- 3) at de gør brug af EU's strukturfonde, hvor dette er muligt, til samfinansiering af digitaliseringsaktiviteter inden for rammerne af regionale innovationsstrategier til intelligent specialisering
- 4) at de overvejer metoder til at optimere digitaliseringskapaciteten og opnå stordriftsfordele, som kan indebære sammenlægning af digitaliseringskapacitet på tværs af kulturinstitutioner og grænser ved at bygge på kompetencecentre for digitalisering i Europa

Digitalisering og onlineadgang til offentligt materiale

- 5) at de forbedrer adgangen til og anvendelsen af digitaliseret offentligt kulturelt materiale ved at
 - a) sikre, at offentligt materiale forbliver offentligt efter digitalisering

⁽¹⁾ EUT L 323 af 9.12.2005, s. 57.

- b) fremme den videst mulige adgang til digitaliseret offentligt materiale, samt den bredest mulige genanvendelse af kommercielt og ikke-kommercielt materiale
- c) tage initiativer til at begrænse anvendelsen af forstyrrende vandmærker og andre visuelle sikkerhedsforanstaltninger, der reducerer anvendeligheden af offentligt, digitaliseret materiale

Digitalisering og onlineadgang til ophavsretligt beskyttet materiale

- 6) at de stimulerer digitalisering af og onlineadgang til ophavsretligt beskyttet materiale ved at
 - a) sørge for en hurtig og korrekt gennemførelse af bestemmelserne i direktivet om forældreløse værker, når dette er vedtaget, med høring af interesserede parter forud for vedtagelsen for at fremme en hurtig implementering og sikre nøje overvågning af direktivets anvendelse, når det er vedtaget
 - b) skabe lovgivningsmæssige rammer til understøttelse af de licensaftaler, der er fastlagt og aftalt af interessenter inden for stordriftsdigitalisering og adgang på tværs af grænserne til værker, der ikke handles
 - c) bidrage til og fremme adgang til databaser med retlig information, som er forbundet på EU-plan, såsom Arrow

Europeana

- 7) at de bidrager til den videre udvikling af Europeana ved at
 - a) opfordre de kulturelle institutioner samt forlæggere og andre rettighedsindehavere til at gøre deres digitaliserede materiale tilgængeligt via Europeana og således hjælpe platformen med at give direkte adgang til 30 millioner digitaliserede objekter pr. 2015, herunder 2 millioner lydobjekter eller audiovisuelle objekter
 - b) gøre al offentlig finansiering af fremtidige digitaliseringsprojekter betinget af, at de digitaliserede materialer bliver tilgængelige via Europeana
 - c) sikre, at samtlige deres offentligt tilgængelige mester-værker bliver tilgængelige via Europeana senest i 2015

- d) nedsætte eller styrke nationale centre for indsamling af materiale, der bringer indhold fra forskellige områder til Europeana, samt bidrage til indsamlingscentre på tværs af grænserne på specifikke områder eller for specifikke emner, der muligvis vil kunne bibringe stordriftsfordele
- e) sikre anvendelse af fælles digitaliseringsstandarder defineret af Europeana i samarbejde med kulturinstitutionerne for at opnå interoperabilitet mellem de digitaliserede materialer på EU-plan samt systematisk anvendelse af faste indikatorer
- f) sikre bred og gratis adgang til eksisterende metadata (beskrivelser af digitale objekter) produceret af kulturelle institutioner til genanvendelse via tjenester som Europeana og innovative applikationer
- g) udarbejde en kommunikationsplan til at skabe opmærksomhed omkring Europeana i den brede offentlighed, særlig i skoler, i samarbejde med de kulturinstitutioner, der bidrager med indhold til webstedet

Digital opbevaring

- 8) at de styrker de nationale strategier for langsigtet opbevaring af digitalt materiale, opdaterer handlingsplaner til implementering af strategierne og udveksler erfaringer om strategierne og handlingsplanerne
- 9) at de indfører bestemmelser i deres lovgivning, som muliggør gentagen kopiering og migration af digitalt kulturelt materiale udført af offentlige institutioner med sigte på bevaring i fuld overensstemmelse med Unionens og international lovgivning om intellektuel ejendomsret
- 10) at de tager de nødvendige foranstaltninger til opbevaring af materiale produceret i digitalt format for at garantere dets langsigtede bevaring og for at gøre de eksisterende opbevaringsmuligheder for materiale produceret i digitalt format mere effektive ved at
 - a) sikre at rettighedsindehaverne leverer værker til pligtdeponeeringsbiblioteker uden tekniske sikkerhedsforanstaltninger, eller alternativt gør det muligt for pligtdeponeeringsbibliotekerne at sikre, at de tekniske sikkerhedsforanstaltninger ikke forhindrer bibliotekerne i at handle i overensstemmelse med opbevaringsformål, i fuld overensstemmelse med Unionens og international lovgivning om intellektuel ejendomsret

- b) indføje, hvor dette er relevant, retlige bestemmelser, der tillader overførsel af værker med deponeeringspligt fra et bibliotek til andre biblioteker, der også har ret til disse værker
 - c) indføre bestemmelser i deres lovgivning vedrørende udpegede institutioners opbevaring af webindhold ved hjælp af teknikker til indsamling af materiale på internettet (f.eks. web-harvesting) i fuld overensstemmelse med Fællesskabets og international lovgivning om intellektuel ejendomsret
- 11) at de tager hensyn til udviklingen i andre medlemsstater, når de fastlægger strategier og procedurer for materiale, som oprindeligt blev fremstillet i digitalt format, så der ikke etableres vidt forskellige bevaringsordninger

Opfølgning af denne henstilling

- 12) at de 24 måneder efter offentliggørelsen af denne henstilling i *Den Europæiske Unions Tidende* og hvert andet år derefter underretter Kommissionen om foranstaltninger, de har iværksat som svar på denne henstilling.

Udfærdiget i Bruxelles, den 27. oktober 2011.

På Kommissionens vegne

Neelie KROES

Næstformand

BILAG I

OFFENTLIG-PRIVATE PARTNERSKABER MED HENBLIK PÅ DIGITALISERING

For at gøre hurtige fremskridt med digitaliseringen af vores kulturarv er det nødvendigt at supplere den offentlige støtte til digitalisering med private investeringer. Derfor opfordrer Kommissionen til partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor til digitalisering af kulturelt materiale.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at stimulere sådanne partnerskaber, som bør overholde følgende nøgleprincipper:

1. Overholdelse af intellektuel ejendomsret

Offentlig-private partnerskaber med henblik på digitalisering af samlinger i kulturinstitutioner bør til fulde overholde Unionens og international lovgivning om intellektuel ejendomsret.

2. Ikke-eksklusivitet

Aftaler vedrørende digitalisering af offentligt tilgængeligt materiale bør være ikke-eksklusive i den forstand, at enhver anden privat partner bør have mulighed for at digitalisere det samme materiale på sammenlignelige vilkår.

En periode med kommerciel anvendelse eller kommerciel udnyttelse kan være nødvendig for at give den private partner mulighed for at tjene sin investering ind igen. Denne periode bør være tidsbegrænset og så kort som muligt for at overholde princippet om, at offentligt materiale skal forblive offentligt tilgængeligt, når det er digitaliseret. Denne periode bør ikke være længere end syv år.

Aftaler skal være i fuld overensstemmelse med EU's konkurrencelovgivning.

3. Gennemsigtighed i processen

Aftaler vedrørende digitalisering af samlinger, der findes hos kulturinstitutioner, bør tildeles efter en åben konkurrence mellem potentielle private partnere.

4. Gennemsigtighed i aftaler

Digitalisering af kulturelle samlinger bør være offentlig.

5. Tilgængelighed via Europeana

Indgåelse af et offentlig-privat partnerskab bør være betinget af adgangen til det digitaliserede materiale via Europeana.

6. Nøglekriterier

Nøglekriterierne for vurdering af forslag til offentlig-private partnerskaber er som følger:

- den private partners samlede investering med forbehold for den indsats, der kræves af den offentlige partner
- offentlig adgang til det digitaliserede materiale, herunder adgang via Europeana. Partnerskabsmodeller, hvor slutbrugere har gratis adgang til det digitaliserede materiale, bør anbefales frem for modeller, hvor slutbrugerne skal betale for adgang til materialet
- grænseoverskridende aktiviteter. Partnerskabsaftaler skal resultere i adgang for alle på tværs af grænserne
- længden af en eventuel periode, hvor den private partner anvender det digitaliserede materiale kommercielt. Denne periode skal være så kort som muligt
- den planlagte digitaliseringskvalitet samt kvaliteten af de filer, der skal gives til kulturinstitutionerne. Den private partner skal forsyne kulturinstitutionerne med digitaliserede filer af samme kvalitet som dem, partneren selv anvender
- den nytte, som kulturinstitutionerne kan få af det digitaliserede materiale i ikke-kommercielle sammenhænge. Denne anvendelse skal være så bred som muligt og bør ikke begrænses af tekniske eller aftalemæssige restriktioner
- digitaliseringsprojektets tidshorisont.

BILAG II

VEJLEDENDE MÅL FOR MINIMUMSBIDRAG AF INDHOLD TIL EUROPEANA PR. MEDLEMSSTAT

	Antal objekter i Europeana pr. medlemsstat (*)	Vejledende mål for 2015 (**)
BELGIEN	338 098	759 000
BULGARIEN	38 263	267 000
TJEKKIET	35 490	492 000
DANMARK	67 235	453 000
TYSKLAND	3 160 416	5 496 000
ESTLAND	68 943	90 000
IRLAND	950 554	1 236 000
GRÆKENLAND	211 532	618 000
SPANIEN	1 647 539	2 676 000
FRANKRIG	2 745 833	4 308 000
ITALIEN	1 946 040	3 705 000
CYPERN	53	45 000
LETLAND	30 576	90 000
LITAUEN	8 824	129 000
LUXEMBOURG	47 965	66 000
UNGARN	115 621	417 000
MALTA	56 233	73 000
NEDERLANDENE	1 208 713	1 571 000
ØSTRIG	282 039	600 000
POLEN	639 099	1 575 000
PORTUGAL	28 808	528 000
RUMÆNIEN	35 852	789 000
SLOVENIEN	244 652	318 000
SLOVAKIET	84 858	243 000
FINLAND	795 810	1 035 000
SVERIGE	1 489 488	1 936 000
DET FORENEDE KONIGERIGE	944 234	3 939 000

(*) Oktober 2011. Yderligere objekter er skænket af en række EU-lande (særlig Norge og Schweiz) eller stammer fra EU-dækkende projekter og kan således ikke henføres til en specifik medlemsstat.

(**) De vejledende mål pr. medlemsstat er beregnet på grundlag af a) befolkningens størrelse, og b) BNP i overensstemmelse med det generelle mål om at gøre 30 millioner digitaliserede objekter tilgængelige via Europeana senest i 2015. For medlemsstater, der allerede har nået det vejledende mål eller er tæt på at nå det, baseres beregningen på det aktuelle antal objekter bidraget til Europeana plus 30 %. Alle medlemsstater opfordres til ligeledes at se på de kvalitative aspekter, idet der tages højde for behovet for at gøre alle offentlige mesterværker tilgængelige via Europeana senest i 2015.